

ผลของการว่างงานและเงินเพื่อต่อความไม่เท่าเทียมกันในรายได้และความยากจน

นางสาวมนัสชนก รัตนธรรมาภรณ์

ศูนย์วิทยพัทยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2931-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EFFECTS OF UNEMPLOYMENT AND INFLATION ON INCOME INEQUALITY AND POVERTY

Miss Manatchanok Rattanathammaporn

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics in Economics

Faculty of Economics
Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-2931-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการว่างงานและเงินเพื่อต่อความไม่เท่าเทียมกันในรายได้และความยากจน
โดย นางสาวมนัสชนก รัตนธรรมาภรณ์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. อิศรา ศานติศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. อิศรา ศานติศาสตร์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไสยสิทธิ์ ผลิตงิมมาต)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. จูน เจริญเสียง)

มนัสชนก รัตนธรรมาภรณ์ : ผลของการว่างงานและเงินเฟ้อต่อความไม่เท่าเทียมกันใน รายได้และความยากจน. (THE EFFECTS OF UNEMPLOYMENT AND INFLATION ON INCOME INEQUALITY AND POVERTY) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร. อิศรา ศานติศาสน์, 107 หน้า. ISBN 974-17-2931-6.

การศึกษานี้เกิดขึ้น มาจากคำถามที่ว่า การว่างงานและเงินเฟ้อจะทำให้ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันใน รายได้และความยากจนเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สาเหตุสำคัญ คือ ทั้งการว่างงาน เงินเฟ้อ ความไม่เท่าเทียมกัน ในรายได้ และความยากจน ต่างก็เป็นเป้าหมายเศรษฐกิจมหภาคของรัฐบาลทุกประเทศ เพราะปัญหาเหล่านี้ สามารถสิ้นคลอนเสถียรภาพของรัฐบาลได้ ดังนั้น การศึกษาผลของการว่างงานและเงินเฟ้อต่อความไม่เท่าเทียมกัน ในรายได้และความยากจน จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกดำเนินนโยบายของรัฐบาลว่าจะส่งผลกระทบต่อ ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในรายได้และความยากจนมากน้อยเพียงใด

การศึกษานี้ ได้ใช้ข้อมูลของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2529-2543 ซึ่งการศึกษาผลของการว่างงาน และเงินเฟ้อต่อความไม่เท่าเทียมกันในรายได้ ทำโดย การสร้างแบบจำลองสมการถดถอยพหุคูณ และใช้วิธี กำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างการว่างงานและเงินเฟ้อกับการกระจายรายได้ตามหน้าที่การผลิต จากนั้นศึกษาความเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตต่างๆ ของคนในแต่ละ ชั้นรายได้ และนำผลทั้งสองมาคำนวณ เพื่อหาผลของการว่างงานและเงินเฟ้อต่อความไม่เท่าเทียมกันในรายได้ ส่วนการศึกษาผลของการว่างงานและเงินเฟ้อกับความยากจน ศึกษาโดยการสร้างแบบจำลองสมการถดถอย พหุคูณ และใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์

ผลการศึกษา พบว่า ทั้งการว่างงานและเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้น ทำให้ความไม่เท่าเทียมกันในรายได้ลดลง แต่ การว่างงานมีอิทธิพลต่อความไม่เท่าเทียมกันในรายได้มากกว่าเงินเฟ้อ นอกจากนี้ ยังพบว่า การว่างงาน และเงินเฟ้อมีผลต่อสัดส่วนคนจนอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 80 การว่างงานและเงินเฟ้อ ที่ เพิ่มขึ้น ทำให้ภาวะความยากจนเพิ่มขึ้น แต่เงินเฟ้อมีอิทธิพลต่อภาวะความยากจนมากกว่าการว่างงาน และ สิ่งสำคัญที่ได้ คือ ไม่มีการ Trade Off กันระหว่างผลของการว่างงานและเงินเฟ้อ ที่ส่งผลกระทบต่อความไม่ เท่า เทียมกันในรายได้และภาวะความยากจน

ภาควิชา.....-..... ลายมือชื่อนิสิต..... มนัสชนก รัตนธรรมาภรณ์.....
 สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา.....2545..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4385586929 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD : UNEMPLOYMENT/INFLATION/INCOME INEQUALITY/POVERTY

MANATCHANOK RATTANATHAMMAPORN: THE EFFECTS OF UNEMPLOYMENT AND INFLATION ON INCOME INEQUALITY AND POVERTY. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. ISRA SARNTISART, Ph.D. 107 pp. ISBN 974-17-2931-6.

This study is based on the question "how do unemployment and inflation affect changes in income inequality and poverty?". Since unemployment, inflation, income inequality and poverty are the key problems most governments set to tackle in terms of macroeconomic policy because of their effects on the governments' stability, this study on the effects of unemployment and inflation on income inequality and poverty will be useful for the governments in choosing policies, especially when considering the degree to which the policies affect income inequality and poverty.

Thai data during 1986 – 2000 were used to construct a multiple regression model using Ordinary Least Square method to estimate the coefficients of unemployment and inflation in functional income distribution models, then study on factor ownership of each income class. Based on the estimation, the effects of unemployment and inflation on income inequality were analyzed. Moreover, the effects of unemployment and inflation on poverty were also obtained by constructing a multiple regression model using the Ordinary Least Square method.

Results show that both unemployment and inflation have positive effects on income inequality with unemployment affecting more on income inequality than inflation. Moreover, it is found that unemployment and inflation significantly affect the Head-Count Ratio at 80% confidence interval. The rise in unemployment and inflation exacerbate poverty, but inflation has more influence on poverty than unemployment and there is no trade off between the effects of unemployment and inflation towards income inequality and poverty.

Department.....
Field of study.....Economics.....
Academic year.....2002.....

Student's signature.....*Manatchanok Rattanathammaporn*.....
Advisor's signature.....*Isra Sarntisart*.....
Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความช่วยเหลือของบุคคลหลายๆ ท่าน ผู้เขียนขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อิศรา ศานติศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างสูง สำหรับข้อมูลและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เขียนเป็นอันมาก ตลอดการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และกรุณาเสียสละเวลาในการตรวจและแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความเต็มใจยิ่ง ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร. โสติกธรมลลิกะมาส และ อาจารย์ ดร. จุน เจริญเสียง กรรมการ ซึ่งช่วยให้คำแนะนำและเสียสละเวลาตรวจสอบวิทยานิพนธ์ จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ เพื่อนๆ และผู้มีส่วนช่วยเหลือทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำ และเอาใจช่วย จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ และเหนือสิ่งอื่นใด ผู้เขียนขอขอบพระคุณ บิดา มารดา น้องชาย ที่คอยช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจสำคัญให้ผู้เขียนมาโดยตลอด

ท้ายนี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้ ณ ที่นี้

มนัสชนก รัตนธรรมาภรณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	11
1.4 นิยามคำศัพท์.....	11
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
1.6 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย.....	14
2. วรรณกรรมปริทัศน์.....	15
2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความไม่เท่าเทียมกันในรายได้.....	15
2.1.1 การศึกษาความไม่เท่าเทียมกันในรายได้ของไทย.....	15
2.1.1.1 การศึกษาความไม่เท่าเทียมกันในรายได้ในแต่ละช่วงเวลา.....	15
2.1.1.2 การศึกษาผลของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความไม่เท่าเทียมกันในรายได้ในประเทศไทย.....	20
2.1.2 การศึกษาผลของการว่างงานและเงินเพื่อต่อความไม่เท่าเทียมกันในรายได้.....	24
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความยากจน.....	29
2.2.1 การศึกษาภาวะความยากจนของไทย.....	30
2.2.2 การศึกษาผลของการว่างงานและเงินเพื่อต่อภาวะความยากจน.....	34
2.3 งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการว่างงานและเงินเพื่อ.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. แนวคิดทฤษฎี.....	37
3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายรายได้.....	37
3.1.1 ความหมายของการกระจายรายได้.....	37
3.1.2 การวัดความไม่เท่าเทียมกันในรายได้.....	39
3.1.3 สาเหตุของความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายรายได้.....	41
3.2 แนวคิดเกี่ยวกับความยากจน.....	45
3.2.1 แนวคิดและวิธีการวัดความยากจน.....	45
3.2.2 ดัชนีวัดความยากจน.....	46
3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อกับอัตราการว่างงาน.....	47
3.4 แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างการว่างงานและเงินเฟ้อ กับความไม่เท่าเทียมกัน ในรายได้.....	52
3.5 แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างการว่างงานและเงินเฟ้อกับภาวะความยากจน.....	54
4. ข้อมูลและวิธีการศึกษา.....	55
4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
4.2 แบบจำลอง.....	56
4.2.1 แบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการว่างงานและเงินเฟ้อ กับความไม่เท่าเทียมกันในรายได้.....	56
4.2.2 แบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการว่างงานและเงินเฟ้อ กับภาวะความยากจน.....	61
5. การศึกษาความเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตของคนในแต่ละชั้นรายได้.....	63
5.1 การกระจายของรายได้จากปัจจัยการผลิตต่างๆ.....	63
5.2 การจำแนกแหล่งที่มาของรายได้ของคนในแต่ละชั้นรายได้.....	64
6. ผลการศึกษา.....	73
6.1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการว่างงานและเงินเฟ้อ กับความไม่เท่าเทียมกันในรายได้.....	73

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
6.2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการว่างงานและเงินเฟ้อ กับภาวะความยากจน.....	81
7. สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	84
7.1 สรุปผล.....	85
7.2 ข้อเสนอแนะทางนโยบาย.....	89
7.3 ข้อเสนอแนะทางการศึกษา.....	91
รายการอ้างอิง.....	92
บรรณานุกรม.....	96
ภาคผนวก.....	99
ภาคผนวก ก.....	100
ภาคผนวก ข.....	101
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	107

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญัตินี้

ตาราง	หน้า
1.1 อัตราการว่างงานเฉลี่ย ปี พ.ศ. 2529-2545.....	6
1.2 อัตราเงินเฟ้อ ปี พ.ศ. 2529-2545.....	7
5.1 การกระจายรายได้จากปัจจัยการผลิตต่างๆ โดยเฉลี่ย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532-2543.....	63
5.2 การจำแนกแหล่งที่มาของรายได้ของคนในแต่ละชั้นรายได้โดยเฉลี่ย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531-2543.....	64
5.3 การจำแนกแหล่งที่มาของรายได้ของคนในชั้นรายได้ที่ 1.....	65
5.4 การจำแนกแหล่งที่มาของรายได้ของคนในชั้นรายได้ที่ 2.....	66
5.5 การจำแนกแหล่งที่มาของรายได้ของคนในชั้นรายได้ที่ 3.....	68
5.6 การจำแนกแหล่งที่มาของรายได้ของคนในชั้นรายได้ที่ 4.....	69
5.7 การจำแนกแหล่งที่มาของรายได้ของคนในชั้นรายได้ที่ 5.....	71
6.1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการว่างงานและเงินเฟ้อกับการกระจายรายได้ตามหน้าที่การผลิต.....	74
6.2 ผลของการว่างงานต่อส่วนแบ่งในรายได้ทั้งหมดที่คนในแต่ละชั้นรายได้ได้รับ เมื่ออัตราการว่างงานเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1.....	78
6.3 ผลของเงินเฟ้อต่อส่วนแบ่งในรายได้ทั้งหมดที่คนในแต่ละชั้นรายได้ได้รับ เมื่ออัตราเงินเฟ้อเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1.....	80

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1.1 ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในรายได้ ปี พ.ศ. 2519-2543.....	2
1.2 ปัญหาความยากจน ปี พ.ศ. 2524-2541.....	4
1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการว่างงาน อัตราเงินเฟ้อ และ Gini Ratio ปี 2529-2543.....	8
1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการว่างงาน อัตราเงินเฟ้อ และสัดส่วนคนจน ปี 2529-2541.....	9
3.1 เส้นโค้งฟิลลิปส์.....	49
3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อกับอัตราการว่างงาน.....	51

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย